

UTSJOEN KUNNAN ELINKEINOSTRATEGIA 2015-2020

Elinkeinolautakunta 29.1.2015, § 11
Kunnanhallitus 8.6.2015, § 109
Kunnanvaltuusto 16.6.2015 § 36

SISÄLLYSLUETTELO

<u>1</u>	<u>JOHDANTO</u>	<u>3</u>
1.1	KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA ELINKEINOSTRATEGIAAN	4
1.1.1	UTSJOKI VISIO 2020	4
1.1.2	KUNNAN KEHITYSMALLI – KULTTUURI- JA YHTEISTYÖKUNTA	4
1.1.3	ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN KULTTUURI- JA YHTEISTYÖKUNTA -MALLISSA	5
1.1.4	ELINKEINOSTRATEGIA KEHITTÄMISSUUNNITELMAN TOTEUTTAJANA	6
<u>2</u>	<u>TAVOITTEET JA KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT</u>	<u>7</u>
2.1	YRITYSTEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN MAHDOLLISTAMINEN JA EDISTÄMINEN	7
2.2	VÄKILUKU KASVAA JA OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS TURVATAAN	8
2.3	SAAMELAISELINKEINOIHIN JA LUONTOON LIITTYVÄT UUDET LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUDET TUNNISTETAAN	8
2.4	RAJA-ALUEEN LÄHIPALVELUKESKUKSIA VAHVISTETAAN VIENNIN, RAJAKAUPAN JA TYÖSKENTELYN EDELLYTYKSIÄ PARANTAMALLA	9
<u>3</u>	<u>TOIMIJIAT JA ROOLIT</u>	<u>10</u>
3.1	UTSJOEN KUNNAN ELINKEINOIHIN LIITTYVÄT TOIMIJIAT JA ROOLIT	10
3.2	ASIAANTUNTIJAT JA KUMPPANIT	10
3.3	SIDOSRYHMÄT	10
<u>4</u>	<u>ELINKEINOSTRATEGIAN YLLÄPITO, SEURANTA JA OHJAUS</u>	<u>11</u>
4.1	ELINKEINOSTRATEGIAN SITOVUUS JA YLLÄPITO	11
4.2	ELINKEINOSTRATEGIAN SEURANTA JA OHJAUS	11
<u>5</u>	<u>PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN</u>	<u>12</u>
5.1	ELINKEINOTOIMEN PALVELUT	12
5.1.1	YRITYSPALVELUT	12
5.1.2	MAASEUTUHALLINNON PALVELUT	13
5.1.3	HANKEPALVELUT	13
5.1.4	RAJA-ALUEYHTEISTYÖPALVELUT	14
5.1.5	MATKAILU- JA MARKKINOINTIPALVELUT	14
5.2	TEKNISEN TOIMEN PALVELUT	14
<u>6</u>	<u>TIEDOTTAMINEN</u>	<u>15</u>

1 JOHDANTO

Elinvoimainen kunta tarvitsee uusia asukkaita ja kilpailukykyisiä yrityksiä. Yritykset luovat työpaikkoja ja palveluita asukkaille sekä verotuloja kunnalle. Yritysten hyvinvointi onkin elinehto kunnalle ja sen kehittymisen edellytys. Viihtyisä asuinympäristö, hyvät harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet sekä hyvässä maineessa oleva yritys ympäristö houkuttelevat uusia työnantajia ja työntekijöitä kuntaan – uusia asukkaita ja paluumuuttajia.

Kartta 1. Utsjoen kunnan sijainti

Utsjoen kunta on Suomen ja EU:n pohjoisin kunta. Se muodostaa yhdessä Inarin ja Sodankylän kanssa Pohjois-Lapin seutukunnan. Utsjoen kirkonkylältä on matkaa Karigasniemen kylään 102 km ja Nuorgamin kylään 47 km, Ivaloon 165 km, Rovaniemelle 460 km, Jäämeren rannalle 80 km ja Varangerbotneniin 90 km. Kunnan 5 371 km²:n pinta-alasta vesialueita on 230 km².

Noin 200 kilometrin säteellä Utsjoesta sijaitsee neljä lentokenttää ja kolme satamaa. Utsjoen kirkonkylän halki Norjaan kulkee valtatie neljä, Karigasniemen läpi kantatie 92 ja Nuorgamiin seututie 970. Yleiseurooppalaiseen päätieverkkoon kuuluva VT4/E75 on yksi tärkeimmistä päätieyhteyksistä Suomessa ja pääyhteys Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä.

Utsjoen kolme kyläkeskusta, Utsjoen kirkonkylä, Karigasniemi ja Nuorgam, ovat myös rajanylityspaikkoja Norjaan. Yli puolet Suomen rajanylityksistä Norjaan tai Norjasta tapahtuu Utsjoen kunnan alueella, yhteensä yli puoli miljoonaa rajanylitystä vuosittain.

Asukkaita kunnassa on 1 279 (2013). Työllisiä on 510 ja työttömiä 56. Huoltosuhde on viime vuosina hieman noussut. Utsjoen kunta on Suomen ainoa kunta, jossa on saamenkielinen enemmistö. Saamelaisuus merkitsee kunnassa vahvaa

peruselinkeinojen asemaa. Myös rajan läheisyys näkyy Utsjoen elinkeinoissa monin tavoin. Työssä käydään rajan yli, puolin ja toisin.

Utsjoen kunnan suurimmat elinkeinoalat ovat vähittäiskauppa, matkailu, porotalous ja alkutuotanto. Tukku- ja vähittäiskauppa on liikevaihdoltaan kunnan selkeästi suurin elinkeino muodostaen yritysten liikevaihdosta noin 80 %. Utsjoella tukku- ja vähittäiskauppoja on 19 ja ne työllistivät vuonna 2012 Utsjoen kunnassa 79 henkilöä. Vuonna 2012 toimialan liikevaihto oli 31,5 miljoonaa euroa ja se on kasvanut viime vuosina yli 10 % vuosivauhtia.

Matkailu on painottunut kesäaikaan ja erityisesti Tenon kalastuksen ympärille. Utsjokea markkinoidaan Slow Down in Saami Village / Hiljennä saamenkylässä -teemalla. Matkailun kehittämisessä panostetaan ympärivuotisuuteen ja toiminta on kansainvälistymässä. Matkailu muodostaa 6–7 % tilastoidusta liikevaihdosta ja työllistää 34 henkilötyövuotta. Ravintola- ja majoitustoiminta ei ole kasvanut viime vuosina, mutta opastotoiminta on kehittymässä kovaa vauhtia. Porotalous muodostaa arviolta 6 % liikevaihdosta ja poronlihan jalostus 2–3 % toimialojen liikevaihdosta.

Utsjoen kunta on selkeästi rajakaupan sekä saamelaiselinkeinojen ja kesämatkailun kunta. Nämä ovat myös ne osaamiskärjet, joissa nähdään kehittämispotentiaalia ja joihin halutaan panostaa. Uutena painopisteenä on talvimatkailun kehittäminen.

1.1 KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA ELINKEINOSTRATEGIAAN

Utsjoen kunnan kehittämistyötä ohjaava *Tenojokilaakson kehittämissuunnitelma 2020* on hyväksytty valtuustossa 2004. Se on tehty osana *Rantaosayleiskaavat*-hanketta. Kehittämissuunnitelman tehtävänä on selvittää edellytyksiä kunnan ja sen elinkeinojen kehittämiselle sekä määrittellä toiminnalliset periaatteet ja ympäristölliset reunaehdot maankäytön suunnittelulle. Kehittämissuunnitelmassa on määritetty Utsjoen kunnan visio vuoteen 2020, kunnan kehitysmalli sekä elinkeinojen kehittämisen pääpiirteet. Työn tueksi on tehty uusi tilastokatsaus, uusi toimintaympäristö- ja SWOT-analyysi sekä tarkasteltu elinkeinojen kehittämistavoitteita kriittisten menestystekijöiden kautta.

1.1.1 Utsjoki visio 2020

Utsjoen kunnassa tukeudutaan saamelaiselinkeinoihin, -kulttuuriin ja luontoon edistämällä yhteistyötä kunnan sisällä ja naapurikuntien kanssa. Utsjoki tunnetaan rajan ylittävästä elinkeinotoiminnastaan, ainutlaatuisista kulttuuri- ja luontomatkailupalveluistaan sekä luontaiselinkeinoistaan. (Kehittämissuunnitelma 2020)

1.1.2 Kunnan kehitysmalli – kulttuuri- ja yhteistyökunta

Kehittämissuunnitelma 2020:ssä valittu kehityskuva määrittelee Utsjoen kunnan kulttuuri- ja yhteistyökunnaksi. Utsjokea kehitetään Utsjoen kulttuuri- ja yhteistyö-kehittämismallin pohjalta. Siinä

- tukeudutaan saamelaiselinkeinoihin, -kulttuuriin ja luontoon edistämällä yhteistyötä kunnan sisällä ja naapurikuntien kanssa.
- kuntakuvaa ja imagoa rakennetaan saamelaiskulttuuriin ja -elinkeinoihin, rajakauppaan sekä Pohjois-Kalottiin tukeutuen.
- Utsjoella eletään paikallisen kulttuurin ehdoilla ja harjoitetaan perinteisiä elinkeinoja siten, että elinkeinot tukevat ja täydentävät toisiaan.

- kunta ja julkishallinto tukevat merkittävien panoksien perinteisten elinkeinojen, rajakaupan ja matkailun kehittämistä.
- paikallisille nuorille luodaan mahdollisuuksia työskennellä kunnassa ja palata kuntaan.
- Utsjoen kirkonkylä kehittyy kulttuurin, hallinnon, koulutuksen ja matkailun keskuksena.
- Karigasniemen ja Nuorgamin kehittyminen perustuu pääosin rajakauppaan ja rajan ylittäviin toimintoihin sekä matkailuun.
- Kokonaisuudessaan kunnan toimintojen, niin palvelujen, elinkeinojen kuin maankäytönkin, kehittämisessä tuetaan yhteisöllisyyttä.

1.1.3 Elinkeinojen kehittäminen kulttuuri- ja yhteistyökunta -mallissa

Kehittämissuunnitelma 2020:n mukaan Utsjoen kunta harjoittaa aktiivista elinkeinopolitiikkaa muun muassa antaen selkeitä kannanottoja alueen elinkeinoihin liittyviin asioihin. Aktiivisella maapolitiikalla ja kaavoituksella edistetään elinkeinojen kehittämistä. Yritysten verkostoitumista ja yhteistyötä tuetaan kunnan ja seutukunnan toimesta pitkäjänteisesti. Toimialojen kehittyminen nähdään seuraavasti:

- **Matkailu** on tulevaisuudessakin kokonaisuudessaan suhteellisen pienimuotoista, paikallisten käsissä ja työllistää paikallisia. Palvelurakenne monipuolistuu, talvisesonkia kehitetään ja yhteistyötä tehdään Inarin kunnan kanssa. Majoituskapasiteetti kaksinkertaistetaan.
  - **Rajakauppa** on Utsjoen kunnalle ja yrittäjille tärkeää. Tuotevalikoimaa laajennetaan mm. poronlihan ja puun avulla. Inarin kunnan kanssa kehitetään myös muuta rajat ylittävää yritystoimintaa liittyen erityisesti Norjan ja Venäjän öljy- ja kaasuvarojen hyödyntämiseen. Utsjoella asuu paljon Norjassa työskenteleviä rakennus- ja terveydenhuoltoalan ihmisiä.
  - **Porotaloudella** on Utsjoen elinkeino- ja kulttuuripolitiikassa vahva asema. Kunnassa tehdään aktiivisia toimia porotalouden työpaikkojen menettämisen ehkäisemiseksi ja uusien työpaikkojen saamiseksi, poromiesten elinkeinopohjaa laajennetaan. Pienjalostamot myyvät paljon lihaa suoraan matkailijoille ja norjalaisille.
  - **Kunnan pienteollisuus** kehittyy. Esimerkiksi veneitä ja pororekiä valmistetaan matkailun tarpeisiin ja kunnan ulkopuolelle vientiin. Käsityöläisyys osittain koneellistuu. Kunta organisoii käsityön ja pienteollisuuden markkinointiyhteistyön, koulutuksen ja tuotekehityksen. Rakennuslalle saadaan työpaikkoja matkailurakentamisesta ja Norjasta.
  - **Kulttuuriyrittäjyys** kehittyy. Saamelaiskulttuuri innovaatioiden ja uuden liiketoiminnan pohjana. Utsjoella toimii tulevaisuudessa esim. Ailikas osuus-kunta, joka tuottaa mm. matkailuun liittyviä tuotteita ja palveluita.
- Kulttuuriyrittäjyys on lisätty listaan vuonna 2015.

1.1.4 Elinkeinostrategia kehittämissuunnitelman toteuttajana

Tämä elinkeinostrategia on laadittu edellä esitettyihin visioon, kehitysmalliin ja elinkeinojen kehittämissosioon perustuen.

Elinkeinostrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 16.6.2015 ja se on elinkeinojen ja yritysten toimintaympäristön kehittämistä ohjaava asiakirja sisältäen:

- Elinkeinostrategia 2015–2020
- Elinkeinostrategian toimintasuunnitelma (Liite 1)
- Elinkeinostrategia hankesuunnitelma (Liite 2)

2 TAVOITTEET JA KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Utsjoen kunnan elinkeinopolitiikan keskeisimpänä tavoitteena on yritysten toimintaedellytysten parantaminen sekä uuden yrityskannan saaminen kuntaan ja sitä kautta työpaikkojen määrän lisääntyminen. Vaikuttavuutta haetaan vahvistamalla olemassa olevia elinkeinoja ja monipuolistamalla niihin liittyvää elinkeinorakennetta.

Elinkeinostrategiassa tulee huomioida, ettei uusilla hankkeilla tarpeettomasti vaaranneta olemassa olevia perinteisiä elinkeinoja, paikallisten oikeuksia kunnioitetaan, olemassa olevien ja kehittymässä olevien uusien elinkeinojen välille ei tule luoda ristiriitoja.

Elinkeinostrategiaan valittiin kehittämissuunnitelman, toiminta-ympäristöanalyysin sekä yhteistyötilaisuuksien perusteella neljä päätavoitetta.

1. Yritysten toimintaedellytysten mahdollistaminen ja parantaminen
2. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen
3. Saamelaiselinkeinoihin ja luontoon liittyvien uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen
4. Raja-alueen lähipalvelukeskusten vahvistaminen viennin, rajakaupan ja työskentelyn edellytyksiä parantamalla

Näiden tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat ns. kriittiset menestystekijät, jotka on eritelty kunkin tavoitteen kohdalla. Liitteenä olevassa toimintasuunnitelmassa on määritetty menestystekijöihin vaikuttavat konkreettiset toimenpiteet sekä niille vastuutahot. Toimintasuunnitelma ohjaa elinkeinojen kehittämiseen liittyvää päivittäistä työtä ja päätöksentekoa ja se päivitetään vuosittain.

2.1 Yritysten toimintaedellytysten mahdollistaminen ja edistäminen

Utsjoen kunta haluaa edistää yritysten ja elinkeinoelämän kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta luomalla toimintaympäristön, joka mahdollistaa uuden liiketoiminnan syntyminen sekä tukee olemassa olevien yritysten kasvutavoitteita. Lisäksi etsitään keinoja ja uusia ratkaisuja elinkeinojen kehittämiseen, niukkojen resurssien tehokkaaseen ja oikeaan kohdentamiseen mm. naapurikuntien kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Utsjoen kunta luo kaavoituksella monipuolisia mahdollisuuksia yritystoiminnalle ja asuinrakentamiselle, etsii ratkaisuja toimitilojen saatavuuteen erityisesti aloittaville yrityksille. Utsjoen kunta etsii ratkaisuja liikenneyhteyksien parantamiseksi sekä erinomaisten tietoliikenneyhteyksien hyödyntämiseksi mm. yrityspalveluiden saavutettavuuteen liittyen. Yritysten syntymistä ja kehittymistä tuetaan yhdessä seudullisten yrityspalveluiden kanssa erilaisilla neuvontapalveluilla, koulutuksilla sekä kehittämishankkeilla. Työvoiman saatavuus sisältyy seuraavaan tavoitteeseen.

Tavoite 1. Yritysten toimintaedellytysten mahdollistaminen ja parantaminen	
Menestystekijä 1	Yhteinen poliittinen tahtotila ja päämäärä
Menestystekijä 2	Yritysten välinen yhteistyö (ml. eri toimialat)
Menestystekijä 3	Yritysten toimintaympäristö / tontit, toimitilat, asunnot, rekry
Menestystekijä 4	Investointien ja yritysten kasvun mahdollistaminen, riskinotto-kyky
Menestystekijä 5	Neuvonta-, koulutus- ja kehittämisspalvelut
Menestystekijä 6	Elinkeinotoimen resursointi ja verkostot

2.2 Väkiluku kasvaa ja osaavan työvoiman saatavuus turvataan

Utsjoen kunnassa työvoiman saatavuus koetaan haasteellisena, jopa vaikeana. Työvoiman ja asukkaiden saaminen kuntaan edellyttää erilaisia asumisvaihtoehtoja, hyviä palveluita sekä viihtyisän asuin ympäristön vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksineen. Paluumuuttajille sekä saamenkieliselle työikäiselle väestölle saamenkieliset palvelut ja vapaa-ajan toiminta ovat yleensä vetovoimatekijä.

Utsjoen kunta panostaa asuin ympäristön viihtyvyyteen, asuntotarjonnan laajentamiseen, vapaa-ajan mahdollisuuksien monipuolistamiseen sekä hyviin peruspalveluihin. Uusia asukkaita, työntekijöitä ja yrityksiä houkuttelee kuntaan aktiivisella kuntamarkkinoinnilla. Työvoiman saamiseksi tehdään oppilaitosyhteistyötä ja panostetaan yhdessä yrittäjien kanssa rekrytointiin ja siihen liittyvään ennakkointiin.

Tavoite 2. Väkiluku kasvaa ja osaavan työvoiman saatavuus turvataan	
Menestystekijä 1	Riittävä ja monipuolinen asuntotarjonta
Menestystekijä 2	Viihtyisä, turvallinen ja vetovoimainen asuin ympäristö
Menestystekijä 3	Kaupalliset ja julkiset palvelut kunnossa
Menestystekijä 4.	Oppilaitos- ja järjestöyhteistyö
Menestystekijä 5.	Kuntamarkkinointi ja rekrytointi

2.3 Saamelaiselinkeinoihin ja luontoon liittyvät uudet liiketoimintamahdollisuudet tunnistetaan

Utsjoella tukeudutaan saamelaiselinkeinoihin, -kulttuuriin ja luontoon edistämällä yhteistyötä kunnan sisällä ja naapurikuntien kanssa. Utsjoella eletään paikallisen kulttuurin ehdoilla ja harjoitetaan perinteisiä elinkeinoja siten, että elinkeinot tukevat ja täydentävät toisiaan. Saamelaiselinkeinoiksi katsotaan tässä ohjelmassa alueelle tyypilliset luontaiselinkeinot, käsityöt, kulttuuri sekä niihin liittyvä matkailu ja jalostustoiminta. Kieleen ja kulttuuriin pohjautuva työpaikkojen ja yritystoiminnan syntyminen nähdään saamelaista elämäntapaa ja kulttuuria vahvistavina tekijöinä.

Utsjoen kunta edesauttaa elinkeinojen välistä keskustelua ja yhteisen näkemyksen syntymistä mm. maankäyttöön liittyen. Porotalouden toimintaedellytykset turvataan ja etsitään uusia työllistymismahdollisuuksia mm. matkailun, käsitöiden ja kulttuurin parista. Utsjoen käsityö ja kulttuuriosaa jia tuetaan työllistämään itsensä yrittäjinä ja esimerkiksi osuuskuntatoiminnan kautta. Paikallisten työllistäminen mm. matkailun ohjelmalvelutoimintaan, vaatetukseen, matkamuistoihin sekä lähiruokaan liittyen edesauttaa uuden liiketoiminnan ja työpaikkojen syntymistä. Vahvistetaan lähireitistöjä palvelemaan sekä paikkakuntalaisia että matkailijoita. Panostetaan vahvasti kokonaisvaltaisen talvimatkailun kehittämiseen ja tunnettuuteen erityisesti kansainvälisten matkailijoiden näkökulmasta. Kunnassa erikoistutaan saamelaiselinkeinoihin ja kulttuuriyrittäjyyteen liittyvään yritysneuvontaan.

Tavoite 3. Saamelaiselinkeinoihin ja luontoon liittyvät uudet liiketoimintamahdollisuudet tunnistetaan	
Menestystekijä 1	Yhteinen näkemys ja yhteistyö saamelaiselinkeinojen kesken
Menestystekijä 2	Luontaiselinkeinot ja elinkeinopohjan laajentaminen
Menestystekijä 3	Kieli ja siihen liittyvät työpaikat ja yritystoiminta
Menestystekijä 4	Kulttuuri ja siihen liittyvät työpaikat ja yritystoiminta

Menestystekijä 5	Talvimatkailun kehittäminen
Menestystekijä 6	Kulttuuri- ja luontomatkailuun liittyvät ohjelmapalvelut ja lähireitit
Menestystekijä 7	Neuvonta-, koulutus- ja kehittämispalvelut

2.4 Raja-alueen lähipalvelukeskuksia vahvistetaan viennin, rajakaupan ja työskentelyn edellytyksiä parantamalla

Utsjoen kunnan suurin elinkeino on rajakauppa ja tavoitteena on, että Utsjoki tunnetaan rajan ylittävästä elinkeinotoiminnastaan. Utsjoelta käydään Norjassa töissä ja vientitoiminta on laajenemassa. Työpaikkojen ja verotulojen lisäksi rajakauppa vahvistaa paikallisten ja matkailijoiden palvelutarjontaa huomattavasti. Pohjois-Norjan lisääntyvä väestömäärä ja suurhankkeet tuovat kasvavan asiakaspotentiaalin, työpaikkoja sekä mahdollisuuksia vientitoiminnalle lähes kaikilla sektoreilla.

Utsjoen kunta panostaa raja-alueen lähipalvelukeskusten kehittämiseen sekä vientitoiminnan toimintaedellytysten parantamiseen. Ajantasainen ja helposti saatavilla oleva tieto työpaikkoihin ja yritystoimintaan liittyvistä mahdollisuuksista sekä niihin liittyvä konkreettinen neuvonta- ja kehittämisosaaminen nähdään uuden liiketoiminnan mahdollistajina. Tavoitteissa 1 ja 2 on tuotu esille menestystekijöitä, jotka liittyvät myös tähän kohtaan: tontit, toimitilat, asunnot jne. Uusien yritysten ja työntekijöiden saamiseksi panostetaan kuntamarkkinointiin. Lähipalvelukeskusten ja vientikaupan vahvistamiseen liittyen pyritään saamaan lisää pienteollisuutta. Kunta panostaa rajakauppaan ja -työntekoon liittyviin neuvontapalveluihin.

Tavoite 4. Raja-alueen lähipalvelukeskuksia vahvistetaan viennin, rajakaupan ja työskentelyn edellytyksiä parantamalla	
Menestystekijä 1	Lähipalvelukeskukset – asu ja yritä Utsjoella (Karigasniemi, Nuorgam ja Utsjoki)
Menestystekijä 2	Pienteollisuutta lisää
Menestystekijä 3	Tieto-, neuvonta- ja tukipalvelut uusille vientiyrityksille ja rajatyöntekijöille
Menestystekijä 4	Yritys ja työntekijärekrutointiin kohdentuva kuntamarkkinointi

3 TOIMIJAT JA ROOLIT

3.1 Utsjoen kunnan elinkeinoihin liittyvät toimijat ja roolit

Utsjoen kunta vastaa kuntasuunnittelusta, yleisistä toimintaedellytyksistä, kunnallispalveluista, kaavoituksesta ja kunnallistekniikasta (kunnanjohtaja ja kunnanhallitus).

Elinkeinolautakunnan keskeisenä tehtävänä on huolehtia yritystoiminnan toimintaedellytyksistä. Sen toiminta-ajatuksena on edistää toiminta-alueen yritys- ja elinkeinotoimintaa yrittäjäyhteistyöllä huomioimalla toimintaympäristön vahvuudet. Elinkeinolautakunnan alaisuudessa olevan **elinkeinoitoimen** roolina on elinkeinojen kehittämiseen liittyvä strategiatyö, toiminnan suunnittelu ja järjestäminen sekä sidosryhmätyöskentely ja kehittämishankkeet. Utsjoen kunnan **Ailikas-keskuksen** roolina on edistää kieleen ja kulttuuriin liittyvien työpaikkojen ja yrittäjyyden määrää sekä huolehtia laadukkaasta saamenkielisestä vapaa-ajan toiminnasta yhdessä liikunta- ja vapaa-ajantoimen kanssa.0311

Teknisen toimen tehtävänä on huolehtia tonttitarjonnasta, kunnallistekniikasta sekä ympäristöstä. Utsjoen kunnalle laaditaan maankäyttöohjelma. Tämä sisältää maan hankinnan, kaavoituksen, kunnallistekniikan suunnittelun ja rakentamisen sekä tonttien luovuttamisen ja siihen liittyvän markkinoinnin. Ohjelman avulla turvataan rahoituksen määrä ja aikataulutukset sekä arvioidaan asetettujen tavoitteiden taloudelliset toteutumisedellytykset.

3.2 Asiantuntijat ja kumppanit

Elinkeinoelämän vaatimukset ovat nykyisin niin erikoistuneet, että paras asiantuntijuus on hankittava verkostoja hyödyntäen. Myös hankkeita pyritään tekemään yhteistyössä tai yhteistyökumppaneiden toteuttamana. Samalla sitoutetaan kumppanit elinkeinostrategian toteuttamistyöhön. Päämääränä on kuitenkin, että kunnan ja alueen muiden toimijoiden oma asiantuntijuus lisääntyy ja on käytettävissä. Elinkeinostrategiaa toteuttavia yhteistyötahoja ovat:

- oppilaitokset ja korkeakoulut (esimerkiksi SAKK; Lapin yliopisto)
- yhdistykset ja järjestöt (Sámi Siida, paikalliset yrittäjäjärjestöt, kyläyhdistykset)
- muut asiantuntijaorganisaatiot ja yritykset (Metsähallitus, TE-toimisto, Pro Agria, PLL ry. SEG)
- naapurikunnat ja niiden elinkeino- ja kehittämissyhtiöt Suomessa ja Norjassa

Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat lisäksi:

- maakunnan muut kunnat ja Lapin liitto
- valtion viranomaiset (ml. saamelaiskäräjät, ELY-keskus, aluehallintovirasto)
- alueelliset järjestöt
- oppilaitokset (RAMK, Oulun yliopisto, Sámi allaskuvla, Tromssan yliopisto jne.)
- rahoittajat (PLL, ELY-keskus, Lapin liitto, Finnvera, TEKES jne.)

3.3 Sidosryhmät

Utsjoen kunnan elinkeinoelämän kehittämiseen liittyy myös muita sidosryhmiä, joiden kanssa pidetään vuoropuhelua yllä. Tätä kautta saadaan selville sidosryhmien tarpeita ja tavoitteita. Keskeisiä sidosryhmiä ovat elinkeinoelämän järjestöt, oppilaitokset, kolmannen sektorin toimijat sekä yritykset ja mökkiläiset.

4 ELINKEINOSTRATEGIAN YLLÄPITO, SEURANTA JA OHJAUS

4.1 Elinkeinostrategian sitovuus ja ylläpito

Elinkeinostrategia liitteineen toimii Utsjoen kunnan elinkeinojen kehittämistä ja virkamiesten työtä ohjaavana asiakirjana. Lisäksi sen tehtävänä on koko Utsjoen kunnan elinkeinojen kehittämisen yhteisten tavoitteiden ja niitä toteuttavien toimenpiteiden määrittäminen.

Elinkeinostrategian valmistelusta vastaa elinkeinolautakunta ja siitä päättää valtuusto. Elinkeinostrategiaa päivitetään tarvittaessa. Mikäli päivitetään vain teknisiä asioita, niin ne hyväksytään elinkeinolautakunnassa tai kunnanhallituksessa päivityksen laadusta riippuen.

Elinkeinostrategian liitteet päivitetään vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä. Liitteiden päivityksen valmistelee lautakunta ja niistä päättää valtuusto osana talousarviokäsittelyä (toimintasuunnitelma ja hankeohjelma).

Ohjelmaan kuulumattomista hankkeista ja investoinneista päätetään kunnassa asiaankuuluvassa toimielimessä.

4.2 Elinkeinostrategian seuranta ja ohjaus

Elinkeinostrategiaa toteuttava toimintasuunnitelma päivitetään vuosittain. Tähän liittyen Utsjoen kunnan elinkeinotoimi kutsuu koolle kaksi kertaa vuodessa yhteistyötilaisuuteen Utsjoen kunnan, Tenonlaakson yrittäjät ry:n, Saamelaismatkailu ja -yrittäjät ry:n edustajat sekä muita yhteistyökumppaneita ja sidosryhmiä.

Kevään yhteistyötilaisuudessa käydään läpi edellisvuoden toiminnan tulokset sekä tarkastellaan kunnan elinkeinostrategisia tavoitteita tulevalle vuodelle. Tämän pohjalta tarkennetaan tulevan vuoden toimintasuunnitelmaa ja hankeohjelmaa.

Syksyn yhteistyötilaisuudessa käydään läpi väliraporttia kuluvan vuoden toiminnasta sekä sovitaan seuraavan vuoden käytännön toimenpiteistä, niiden mittaamisesta ja seurannasta.

Elinkeinostrategiaa toteuttavassa toimintasuunnitelmassa on määritetty mittarit, joiden saavuttamista seurataan kaksi kertaa vuodessa suoritettavassa raportoinnissa kunnanhallitukselle ja valtuustolle, sekä yhteistyökumppaneille suoritettavassa raportoinnissa yhteistyötilaisuuksissa.

5 PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

5.1 Elinkeinotoimen palvelut

Utsjoen kunnan elinkeinotoimi järjestää seuraavat palvelut: yrityspalvelut, maaseutuhallinnon palvelut, hankepalvelut, raja-alueyhteistyöpalvelut sekä matkailu- ja markkinointipalvelut. (Lisäksi elinkeinotoimi vastaa yhteispalvelun järjestämisestä.) Elinkeinotoimessa työskentelee kaksi henkilöä vakituisessa virkasuhteessa sekä projektihenkilöstöä vaihtelevasti.

5.1.1 Yrityspalvelut

Yrityspalvelut tarjoavat palveluja aloitteleville ja jo toiminnassa oleville alueen yrityksille. Toiminta sisältää tuotteistettuja neuvonta- ja koulutuspalveluja sekä elinkeinonharjoittajille annettavaa tukea yhteismarkkinoinnissa. Palvelujen tuottamiseksi hankitaan tarvittavat ohjelmat ja siihen liittyvä tukipalvelu.

Utsjoen kunnan elinkeinotoimen tavoitteena on saattaa yritykset ja yritystoimintaa suunnittelevat parhaan mahdollisen neuvonnan piiriin:

YRITYSPALVELUT	YHTEYSHENKILÖ/ -TAHO
Alkuvaiheen yritysneuvonta	Elinkeinosihteeri
Erikoistunut yritysneuvonta (alkuvaiheen jälkeen)	Elinkeinosihteeri - TE-toimistot - Pro Agria - Pohjoisimman Lapin Leader ry - Muut seudulliset yrityspalvelut
Kehittämistoiminta - Yritysrhmiem kehittämishankkeet - Aluemarkkinointi ja messutoiminta - Muut elinkeinojen toimintaympäristöön liittyvät	Kehittämis- ja elinkeinopäällikkö
Yritys-Suomi kokoaa yhteen yrittäjän tarvitseman tiedon ja palvelut – innostaen yrityksiä ja koko Suomea menestykseen.	www.yrityssuomi.fi - Pohjois-Lapilla omat sivustot - toimijat ja yhteystiedot
Yritystulkki -sivusto on yrittäjän käytännön työkalupakki. Sivulla on mm. oppaita, työkirjoja, lomakkeita ja ohjeita sekä käytännössä hyviksi koettuja neuvoja.	http://www.yritystulkki.fi/alue/pls/
Maankäyttö ja toimitilat	Kiinteistöpäällikkö
Muut asiat	- elinkeinosihteeri - kehittämis- ja elinkeinopäällikkö - kunnanjohtaja

5.1.2 Maaseutuhallinnon palvelut

Utsjoen kunta ja Inarin kunta muodostavat maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen.

MAASEUTUHALLINNON PALVELUT	YHTEYSHENKILÖ/ -TAHO
Maaseutuelinkeinoviranomainen <ul style="list-style-type: none"> - antaa lausunnot viranomaisille maaseutuhallinnon ja maatilatalouden asioissa - suorittaa maastotarkastuksia suurpetojen poroille aiheuttamista vahingoista - päättää petovahinkokorvauksista ja hoitaa niihin liittyvän asiakirjakäsittelyn ja maksatuksen - tekee sato-, hirvi-, ja riistavahinkojen arvioinnit, päätökset ja korvausten maksatuksen - EU- ja kansallisten maataloustukien yleisneuvonta ja lomakkeiden vastaanotto 	Elinkeinosihteeri
- viljelijätuki	Inarin maaseutuosasto
- Maatalousyrittäjien lakisääteiset lomituspalvelut	Sodankylän maaseututoimi

5.1.3 Hankepalvelut

Utsjoen kunnan elinkeinotoimen tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa kunnan ja elinkeinon kehittämiseen liittyviä hankkeita sekä antaa neuvontapalveluja hankkeiden suunnittelusta alueen yhteisöille.

HANKEPALVELUT	YHTEYSHENKILÖ/ -TAHO
Hankeohjelman tekeminen ja päivittäminen	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö
Omat kehittämishankkeet <ul style="list-style-type: none"> - Hankkeiden suunnittelu - Rahoitusneuvottelut - Hankkeiden johtaminen ja toteuttamisen ohjaus - Hankkeiden ohjausryhmätyöskentely 	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö
Alueelliset yms. kehittämishankkeet <ul style="list-style-type: none"> - Valmisteluun osallistuminen - Kuntarahoitusosuudet - Hankkeiden ohjaus / työryhmätyöskentely 	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö
Hankkeiden suunnitteluun liittyvä neuvonta	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö ohjaa tarvittaessa rahoittajille: <ul style="list-style-type: none"> - Leader - ELY-keskus - Lapin liitto - muut

5.1.4 Raja-alueyhteistyöpalvelut

Raja-alueyhteistyöpalvelut edistää Tenojokilaakson kuntien yhteistyötä. Erityisenä painoarvona on yritystoiminnan verkostoituminen ja raja-alueyhteistyö.

RAJA-ALUEYHTEISTYÖPALVELUT	YHTEYSHENKILÖ
Yritystoiminnan verkostoituminen	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö
Neuvonta- ja kehittämisspalvelut	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö/

5.1.5 Matkailu- ja markkinointipalvelut

Matkailu- ja markkinointipalvelut huolehtii matkailuneuvonnan järjestämisestä, kunta- ja matkailumarkkinoinnista sekä matkailuasioiden kehittämisestä ja koordinoimisesta. Kuntamarkkinointi käsittää mm. asumisen, tonttien ja kuntarekrytoinnin markkinoinnin.

MATKAILU- JA MARKKINOINTIPALVELUT	YHTEYSHENKILÖ
Talviaikainen matkailuneuvonta	Elinkeinosihteeri
Kesäaikainen matkailuneuvonta Utsjoki, Metsähallituksen luontotupa Karigasniemi, Kylätalo Saivu	Elinkeinosihteeri
Kunnan imagomarkkinointi - Slow Down in Saami Village o imagoesite o palveluopas o nettisivut o facebook markkinointi - Messutoiminta	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö, elinkeinosihteeri
Kuntamarkkinointi / Aluemarkkinointi - Kuntaesite - Markkinointisuunnitelma - Viestintäsuunnitelma - Aluemarkkinointi - Messutoiminta	Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö

5.2 Teknisen toimen palvelut

Teknisen toimen tehtävänä on huolehtia tonttitarjonnasta, kunnallistekniikasta sekä ympäristöstä. (...maan hankinnan, kaavoituksen, kunnallistekniikan suunnittelun ja rakentamisen sekä tonttien luovuttamisen ja siihen liittyvän markkinoinnin)

TEKNISEN TOIMEN PALVELUT	YHTEYSHENKILÖ
Tonttitarjonta, kunnallistekniikka, ympäristö	

6 TIEDOTTAMINEN

Elinkeinoitoimen asioista tiedottamisesta vastaa elinkeinolautakunta sekä kehittämis- ja elinkeinopäällikkö. Yleisistä kehittämisasioista tiedottaa kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamis- ja viestintäsuunnitelma kunnan osalta valmistellaan syksyllä 2014. Elinkeinoitoimen viestintäsuunnitelma:

Utsjoen kunnan nettisivut ovat elinkeinoitoimen virallinen ja pääasiallinen tiedottamiskanava.

Elinkeinoitoimen tiedote jaetaan vähintään kerran vuodessa jokaiseen kunnan talouteen ja muille tietoa tarvitseville tahoille.

Sähköpostitse ja Facebookissa tiedotetaan yrityksiä koskevista asioista, kuten koulutuksista ja muista tilaisuuksista.

Elinkeinoitoimen kylätilaisuuksia järjestetään vähintään kerran vuodessa. Niissä käydään läpi ajankohtaisia asioita ja pidetään koulutuksia ja alustuksia.

Elinkeinolautakunta pyrkii pitämään kokouksia eri kylissä ja samalla kuulemaan paikallisia yrittäjiä. Elinkeinolautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat ovat luettavissa kunnan sivuilta.

Yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen tilaisuuksiin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan. Elinkeinoitoimi sekä kunnanjohtaja ja puheenjohtajisto osallistuvat aktiivisesti yrittäjäjärjestöjen sekä yrittäjien järjestämiin tilaisuuksiin.

Järjestetään kaksi **yhteistyötilaisuutta** elinkeinostrategian vuosittaisen toimintasuunnitelman seurantaan ja suunnitteluun liittyen.

Yhteystiedot:

Utsjoen kunta, PL 41, 99981 Utsjoki.
Kunnan vaihde

040-1886111

Kehittämis- ja elinkeinopäällikkö
Elinkeinosihteeri
Kiinteistöpäällikkö
Kunnanjohtaja

0400-151294
040-7189494
040-7214270
0400-933754

etunimi.sukunimi@utsjoki.fi

www.utsjoki.fi

www.saamivillage.fi (matkailusivusto)

